

Փոքնէն ՅԱՐԱՐԻՍ օրերը կը հրատարակուի. - Տարեկան
բաժանորդագրիւնն է երկու եւ կէս արծաթ յիշխանի
կարգի, թիւ մայրաքաղաքիս եւ իւր արտադրանքաց եւ
թիւ գաւառացի համար: - Կէսը 40 փայտայի է, եւ կը գտնուի
խաւարարարիս Պատեհ Գարու ջրաղանակ եւ գրաւարար
Պօղոս աղայի խանութը: - Ծանոցման տուր 3 դրոշ է
մէկ անգամի համար: Ընկերի ամսն կը շարունակուի ան-
գամներու համար:

درعليه ده باقى بازارنده نافعہ خاندہه اوست قانده
۱۶ نومروى اوطنده بونج غزنهسى صاحب امتيازى
H. S. ALADJADJIAN
Directeur du journal Arménien
P. O. N. T. C. H.
16 Nafé-Han, Balouk-Pazar 16
CONSTANTINOPLE

ՀԱՍՏԻ
Ա. ՏԵՐԻՍ-ՏԵՐ Հ. Ս. ԱՂԱՆԴԵԱՆ
Կ. Պ. Մ. Լ. Ի. Մ.
Պարզ-բազար Նաֆիէ խան. վերի յարկ թիւ 16

ԹԻՒ 2580 1897 ՆՈՅՆԵՐԻ 29

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

ԿԻՐԱԿԱՆ ՍՈՒՐԲ ՊԱՆԵԼ (*)

Աշխատութիւնը մարդուն հետ
ծնաւ. Առաջին մարդը դարձաւ
գրեւեցաւ՝ որ աշխատի եւ պահէ.
սակայն անկումը պատահելով
աշխատութիւնն իր նախկին բնու-
թիւնը փոխեց՝ եղաւ ՄՇԱՏՏԵՆ
յոգնութիւնը.
Աստուած ամենաբարի ինքնին
ողորմելով դժբաղդ մարդկու-
թեան վրայ՝ մշտապէս յորժու-
թեան պատժը մեղմելու համար,
իւրաքանչիւր եօթնեկէն օր մը
որոշեց ի յիշատակ իր խորհրդա-
ւոր հանգստեանը՝ որ հանգեալ
յարարչագործութեան. Այս է
պատճառն որ դարուց ի դարս
յետս մինչև յօրօրոյն աշխարհիս
երթալով՝ կը տեսնենք որ ամէն
ազգեր ալ իւրաքանչիւր շաբթու
մէջ յատկացեալ օր մ'ունին՝ զոր
Աստուծոյ կը նուիրեն, եւ նոյն
օր հանգիստը կերպիւ աստուա-
ծային պաշտամունք կը կատա-
րեն. երբայցիք ես՝ տաճարան-
եայ օրինաց հրատարակմանն ա-
ռաջ՝ ունին ամենայն աղագայ
ծանօթ եւ գործածական այս հանգ-
չելու սովորութիւնը. ապացոյց
մանանայի դէպքը (Ելք. Ժ. 13-
31), յորում հանգիստը կամ դա-
դարը կերելի թէ վաղածանօթ
գործնական մ'ունեն անհրաժեշտ.
Երբ հաճեցաւ Աստուած եօթ-
ներորդ աւուր պահպանուիլ եւ
հանգիստը պատուիրանաց կար-
գը բարձրացնել՝ ՏԱՄՆԱՐԱՆԵԱՅ
օրինաց յօդուածներէն մէկն ը-
րաւ դայն ու ըսաւ. - Յիշէ շա-
բաթուց օրը եւ սուրբ պահէ, վեց
օր պիտի գործես, եւ բոլոր գոր-
ծերդ այն վեց աւուրց մէջ պիտի
գործես, իսկ եօթներորդ օրը
քու Աստուծոյդ հանգստեան օ-
րն է. նոյն օրը չպիտի աշխա-
տիս ո՛չ դուն, ո՛չ զուակներդ,
ո՛չ ծառայներդ, ո՛չ յարակից-
ներդ եւ ո՛չ անասուններդ. զի քո
Տէր Աստուածդ վեց աւուր մէջ
ստեղծեց երկինքը, երկրը, ծո-
վը եւ անոնց մէջիւնները, եօթ-
ներորդ օրը հանգչեցաւ, եւ ուս-
տի օրհնեց եւ սրբեց. (Ելք. Ի. 8-
11). -

Կարծես՝ չէ՛ր բաւեր այսքան
որոշ եւ դրական հրամանը՝ իր գե-
րագոյն կամը յայտարարելու,
իմացունելու համար թէ ո՛րքան
քաղցր հաճութիւն մը կը զգայ այս
օրհնքին պահպանումէն, եւ ընդ-
(*) Ահաւասիկ Պարտիզակի թղ-
թակցին խնդիրը կը կատարուի: Ան-
տարակոյս եւթ թէ՛ Օվաճըքի եւ այլ
կողմանց Շաբաթապահ ազգայինք այս
հմտայն յօդուածէն համազուելով՝ կը
վերադառնան եւ սուրբ կը պահեն
կիրակէն:

հակառակն դառն տհաճութիւն
այս բանիս համար եղած զանցա-
ռութենէն, - պահպանողներուն
վերապահեց Աստուած երկնաւոր
օրհնութիւններ, չպահպանողնե-
րուն ալ՝ սոսկալի պատժներ.
Իսրայելացիք դեռ անապատն
էին՝ մարդ մը շաբաթ օր փայտ
ժողովուած դառնեցաւ. Մովսի-
սի առջև բերին. Օրէնսդիրը չը-
գիտնալով՝ թէ ի՞նչ պատիժ տալ
պէտք է նուիրական օրը չպահ-
ղին, Աստուծոյ հարցուց. Աստ-
ուած պատասխան տուաւ՝ թէ
- պէտք է այդ մարդը ժողովը-
դեան մէջէն դուրս հանել եւ քար-
կոծելով մեռցնել. (Թիւ. 32-36).
- Այսպէս շատ կանուխէն ու-
ղեց Աստուած՝ որ մարդիկ իրենց
սրտին մէջ փրկարար երկնադա-
ծութիւն մը զգան ի մասին սուրբ
օրին, եւ պղծելէ զգուշանան. Ս.
Գրոց ամէն տեղերը այս սրբա-
պղծութեան մասին Աստուծոյ
սրտմտութիւնը պատկերացնող ա-
հաւոր պատգամներով լեցուն են.
Մակարայեցիք շաբաթ օր թշնա-
միէ յարձակում կրած ատեն՝ լաւ
համարեցան անգործ մնալով մե-
ռանել քան դիմագրելով օրէն-
քը չպահել.

Յիսուս Քրիստոս՝ Տէրն շա-
բաթի՝ եկաւ յետոյ, սիրոյ օրէն-
քը հրատարակեցաւ, պակու-
ցիչ Հին Ուխտի ծանր հարկը թե-
թեցաւ, շաբաթու կամ հան-
գիստեան աւուր մասին տրուած
նախկին պատուիրանը՝ նոր Ուխ-
տի պատուիրան եղաւ, զտուե-
լով եւ մաքրելով սակայն եր-
բայցի եւ տեղական խիստ գործ-
նականներէն՝ որ յատուկ էին ըստ-
ուերական եւ նկարուց ժամանա-
կին.
Հին Ուխտի շաբաթը կը նկա-
տէր առաջադրութեան պատ-
մութիւնը. եւ մարդոց կը յի-
շեցունէր՝ երախտագիտութեան
պարտքն առ ստեղծող բարու-
թիւնն Աստուծոյ. իսկ նոր Ուխ-
տի շաբաթը այս բարութեան հետ
կը նկատէ նաեւ փրկագործու-
թեան եղելութիւնը, որ Աստու-
ծոյ որդւոյն կենաց պատարագա-
ւուն Գործութեան վրայ կատար-
ուեցաւ, եւ ամէն մարդէ կը պա-
հանջէ առաւել բուռն երախտա-
տագիտութիւն դէպ ի Շնորհն
Աստուծոյ որ երեւցաւ եւ փրկ-
եց զամենայն մարդիկ. (Տիմ. Բ. 14).

Քրիստոս, յետ յաղթութեան
ի վերայ մահու եւ դժոխոց, հը-
րեական շաբաթին հետեւալ օրն՝
ի միաշաբաթի մտաւ իր յաւիտե-
ական փառաւոր հանգիստն. Ա-
րարչութեան օրէն բոլոր անգամ
նշանաւոր եղաւ միաշաբաթը,

Յարութեան օրը, յորում սկսեց
ծագել տիեզերքի վրայ արեւն Ա-
ւետարանի. Այս օր՝ այս յաւե-
տ յիշատակելի օր էր, որ նոր-Ուխ-
տի առաքելներն. հեթանոսներն
ուսուցանելու եւ մկրտելու իշխա-
նութիւնն ստացան. Այս օր էր
որ Յարութեան փակեալ դռնե-
րով ներս մտաւ աշակերտաց ժո-
ղովդատեղին, միութեանց եւ քա-
շաղկերց յուսահատեալները. այս
օր դարձեալ փակեալ դռներով
ժողովատեղոյն մէջ երկրորդան-
գամ երևցաւ եւ թովմասի կաս-
կածները փարատեց, այս օր Ս.
Հոգի վերնատուն իջաւ, եւ առա-
քելոց խաչն ու Յարութիւնը քա-
րոզելու համարձակութիւնը պար-
գեց. Փրկագործութեան այս
հրաշալի եղելութիւններն ի՞նչ հա-
մեմատութեամբ բարձր են քան
զարարչութեան, այն համեմա-
տութեամբ ալ օրն՝ յորում նոյն
փրկագործութեան գլխաւոր մա-
սեր կատարուեցան, ծանրակշիռ
քան միւս այլ աւուրքն շաբա-
թու.

Հին օրինաց մէջ շաբաթը սուրբ
պահելու պատուիրանին նպատա-
կին էր զգուցանել իսրայելացւոյն
թէ եւսովան է իրեն Տէրը (Եղեկ.
Ի. 10, 11). Նոր օրինաց մէջ հարկ
էր սրբապահութիւնը փոխել միա-
շաբաթի՝ խոստովանելու համար
թէ Քրիստոսն է իրեն Տէրը. Հին
շաբաթը յուշարար նշան էր Աս-
տուծոյ արարչագործ բարեա-
րութեան, նոր շաբաթը Քրիստո-
սի եւ քրիստոնէին միջև պիտի մը-
նայ վերջին, յաւիտեական եւ
նորնշան մարդասիրութեան գոր-
ծոյն նոյն արարչ Աստուծոյ Յի-
սուս Քրիստոսի. Այս անհրաժեշտ
փոփոխման չհաւելլ, չհամակեր-
պիլ եւ հին շաբաթը սրբապա-
հել, Աւետարանի մարդը շատ ետ
կը տանի մինչև ցիլիկատութիւն,
եւ փրկութեան շնորհին մէջ զար-
գացեալ շատ հեռուն մինչև Սի-
նայի անապատի կեանքը եւ մա-
նանայն. մեղադրելի անդաժու-
թիւն մը հանգէպ Մեծ Նորոգու-
թեան, դատապարտելի ուրա-
ցում իմ Բրիտանի Տէրութեան.
Նորածին Քրիստոսեայ եկեղե-
ցին խորին երախտագիտութիւն
զգալով դէպ ի փրկութեան խոր-
հրդաւոր գործը եւ շնորհը՝ ա-
ռաջին օրէն խնդութեամբ ողջու-
նեց միաշաբաթի ծագումը, գե-
րագասեց այս մեծ օրը հին շաբա-
թէն, եւ անուանեց կիրակէ կամ
Օր Տեառն. Առաքելք իրենք
եղան հեղինակն այս հարկաւոր
փոփոխութեան, որ միշտ միաշա-
բաթի օր կը հաւաքուէին, նոյն օր
Հաղորդութեան Հացի բեկանումը
կը կատարէին, եւ մինչև երեկոյ եւ

կէս գիշեր իսկ ազգային
գեղոր բանից ունկնդրութեամբ
կ'անցունէին (Գործք. Ի. 7).
Պօղոս բոլոր եկեղեցեաց՝ զոր ին-
քըն կազմեց, եւ կորնթոսի եկե-
ղեցւոյն պատուիրեց՝ որ ամէն
միաշաբաթի օր հաւատացեալք
քովերին պատրաստունենան աղ-
քատաց արուելիք սովորական ու-
ղորմութիւնն (Ա. Կորնթ. Ժ. 2, 2).
Ս. Յովհաննէս աւետարանիչ կը
գրէ՝ թէ կիրակի օր Հոգւոյն
Սրբոյ մասնական մէկ հեղումը
եւ յաւիտեական խորհրդաւոր մե-
ծագոյ ծայրը ընդունեց (Յայտ.
Ա. 10). Քրիստոնէական կրօնի
շատագոյններէն նշանաւոր սուրբ
մը՝ Յուստինոս՝ հաւատացելոց
կիրակօրեայ սրբապահութիւնը եւ
հաւաքման շինիչ եւ բարոյացու-
ցիչ գեղեցիկ կերպը կը փաստա-
բանէր հեթանոսաց առջև հետե-
ւեալ կերպով. Կրակը. - Ծագե-
լուն պէս այն օրը՝ զոր դուք հե-
թանոսք օր արեգական կանուա-
նէք, քաղաքացի եւ չինական քը-
րիստոնէայք ժողով մէկդի մեր
սովորական աշխատութիւնները,
մէկտեղ կուգանք կը հաւաքուինք,
Հոն՝ որչափ օր ժամանակը կը նե-
րէ՝ կը կարգանք Աւետարանե-
րը կամ Մարգարեցի գիրքերը,
Ընթերցուման աւարտելուն պէս
նախագահ քահանայն յարմար
հատուած մը զատելով՝ անոր վը-
րայ պարզ եւ անոյշ յորդորակ մը
կը խօսի, եւ պատուէր կուտայ որ
լսածնին գործով կատարեն. Յե-
տոյ բոլորս ալ ոտքի վրայ կը կանդ-
նինք, երկնադաժութեամբ եւ ջեր-
մեանդութեամբ կազմեմք.
Հաց եւ գինի Աստուծոյ կը նուիր-
ուի. քահանայն գոհութեան գոր-
ծը կը շարունակէ, ներկայք Ա-
մէն ըսելով կը ծայրակցին, եւ յե-
տոյ բոլորն ալ աստուածային սուրբ
խորհրդոյն կը մասնակցին. Ժո-
ղովքն ակամայ բացակայ եղող-
ներուն՝ սարկաւազը այս սուրբ
ընծայէն կը տանի. -

Տես ընթերցող կիրակէն սուրբ
պահելու գործողութիւնը եւ կեր-
պը ո՛րչափ հին է. Ձեռն յուղուի-
րը կը յիշես որ մօտ երկու հա-
զար տարիներէ ի վեր ի՞նչ ան-
փոփոխ նոյնութեամբ կը պահ-
պանուի կիրակէն եւ սրբապա-
հութեան կերպը. Ի՞նչ սրտաշարժ
բան է ամէն կիրակէ օր ամէն
գործ մէկդի ձգել, եւ առտուանց
կանուի եկեղեցի երթալ՝ նուի-
րական բեմէն Ս. Գիրք լսել, եր-
կնադաժութեամբ եւ հաւատով
Սուրբ Պատարագի մասնակցիլ.
Հիմա՞յ, հիմա՞յ ո՛ր եւք կը
րակէ օրերը. - Կը զղուի մարդը ը-
սել, կամ՝ անկողինն եւք եւ կամ
սրճարաններ. Բախանայ ոմն

կը կատարէին, եւ մինչև երեկոյ եւ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՓՈՒՆԶԻ

Մարգուան. 3 Նոյ. 1897. -
ՁԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ. - Այս տարի
ձմեռը սովորականէն շատ կանուխ
եւ անօրինակ խոտովեամբ սկը-
սելուն համար՝ աղքատ դասակար-
գը յանկարծակիի եկած, ձմեռ-
ուան համար ոչինչ պատրաստու-
թիւն ունի. Փայտ, ածուխ՝ բազ-
մապատիկ եւ աւելի գնով կը վա-
ճառուին, այն ալ շատ դժուա-
րութեամբ կարելի է գտնել, Հա-
րուստ եւ բարեկեցիկ դասուն հա-
մար սուղին եւ ածանիւն մէջ տար-
բերութիւն չկայ. իսկ անդին խեղճ
աղքատն ի՞նչ ընէ. վայրագ քամին
անդժօրէն ներս կը խուժէ նորա
խաւիւած խոճիկին ծերպերէն.
Խեղճ մայրիկն ի դուր կը ջանայ
մի կողմանէ ծծկեր մանկիկն սա-
ռած լանջաղ վրայ սեղմելով ջե-
ռուցանել. միւս կողմանէ անչա-
փաճառ դաւաճները՝ ցրտէն սառ-
սրած՝ մայրիկ, կը միմք, ըսե-
լով կրակ կաղաղակեն. չուառ
մօրը սրտէն արեւն կը հոսի, աչ-
քերէն արտատուաց չիթեր կը հե-
ղուն, որք այտերն ի վար կը սա-
ռին. վերջին ճիգ մ'ընելով՝ կը
փորձէ իւր մայրական չնչոյն զա-
ւակացը ընդարմացեալ մարմինն
ոգևորել. այլ ի դժուր, յուսա-
հատ՝ կիսամեռ դաւաճներն գըր-
կելով՝ աչերն կը փակէ ի յաւի-
տեանկանութիւն... Եւ քանի՞
քանի՞ այն օրինակ տխուր տեսա-
րաններ, որք մարդուն սիրտը կը յո-
շտեն եւ պատառ պատառ կընեն,
երէկ գործոյ մը համար ստիպուած
էի չուկայերթալ. ի ճանապարհին
կը տեսնեմ տաճարմայ պատան-
եակ մը բոկոտն. հանգընները
պատառատուն, ոտքերուն վրայ
տեղ մը սառ կապած. ցրտէն կաս-
կապուտ կտրած անդամները հա-
գած քուրջին ծակտիքներէն կը
տեսնուէին. ի տես այս լեւալ ա-
րարածոյն՝ սիրտս խշխշաց, աչքե-
րս լցուեցան եւ տեսակ մը տեն-
դային թալուկ եկաւ վրաս. իսկ
անդին բաղմաթիւ անցորդներ՝
կարծես՝ բան մը չեղածի պէս
կատարեալ պաղարկնութեամբ
իրենց ուղին կը շարունակէին.
Եւ յետմէ կը կանգնուէին. յայնժամ
կը կանգնուէին խաւիւած խոճիկին
մէջ. այն հոգեւոր խոսքը « Կը-
սեք թէ կը սիրեք. եւ բաղումը
յեղաբաց ձերոց չունին հաց՝ յա-
գեանալու համար, չունին զգեստ՝
իւրեանց մերկ անդամները ծած-
կելու համար, չունին յարկ մի՛
պատսպարուելու համար, ափ մի՛
յարդ՝ վրան ննջելու համար, մինչ-
դեռ դուք ունիք զամէն ինչ յորդ-
առատ »: Ստուգիւ՛ առ նմանիս
իւր այս աստիճան անտարբերու-

մեկնէր արագ . և ահա աւաղանին մէջտեղը հասած է . կարագները զարմացեալ՝ վիզերնին կերկրեն և կը դիտեն իրենց կալուածքին վրայ յարձակող նաւը , որ շարունակ կ'ընթանար , և ահա հասաւ աւաղանին միւս ծայրը . երկու բարեկամներն՝ ուրախութենէ արդշիւ՝ ձեռք ձեռքի տուած կը վազեն նաւակին հասած տեղը՝ ցնծութեամբ ընդունելու համար զայն . քսան անգամ լողացողին նաւը միևնոյն յաջողութեամբ . վերջապէս քիչ մը հեռուն նստող դաստիարակուն հին՝ իւր վիպասանութեան ընթերցումը աւարտած ըլլալով դռնէն

— Երթանք , Մէմէ , մեկնելու առաջ :
— Անունդ ինչ է , հարցուց աղեկը :
— Մաթիլտ է անունս . . . սակայն տան մէջ Մէմէ կը կոչեն , Գու անունը :
— Ժիւլ :
— Վաղը պիտի դաս դարձեալ :
— Այո՛ , վաղն ալ , հետեւեալ օրերն ալ . . . մնաս բարեալ ժիւլ :

— Երթա բարեալ , Մէմէ :
* * *
Քանի մը տարի շարունակ ամէն օր միջօրէէ ետքը Լիւքսեմպուրկի պարտէզին մէջ կը միանային այս երկուքը ու բարեացակամ դաստիարակուհւոյն մօտ կը խաղային , և սա՛ իւր ընտիր վիպասանութիւնները աւելի հանդարտօրէն կարգաւորէր համար գոհէր : Այսու հանգերէ՝ հասաւ ժամանակ մը որ ժիւլ ալ ևս չաբաթ մը չերեցաւ . գիշերօթիկ վարժարան մտած էր . միայն կիրակէ օրերը դպրոցական համադրեալ հագած կուգար , այլ ևս նաւու հետ չէին խաղար , այլ անկեղծ լընթեամբ կը ճէմէին : Ժիւլ իւր դասուց , դաստիարակաց և ընկերաց վրայ կը խօսէր , Մաթիլտ ալ իւր ընտանեկան կեանքին մանրամասնութիւններն ու դաշնակի դասերուն դժուարութիւնը կը պատմէր , ժամանակը կը ինքնաբերաբար . . . ինչպէս նաև սէրը : Ժիւլ 16 տարեկան եղած էր , Մաթիլտ ալ 12 : Երբ իրարմէ կը բաժնուէին , իրարու ականջն ի վար կը փախային :

— Կիրակէ պիտի դաս , այնպէս չէ՛ , սիրելի՛ ամուսինս :
— Այո՛ , կիրակէ , սիրելի կինս :
— Աւաղ , եկաւ այնպիսի ժամանակ մը որ ալ ևս կիրակէ չի մնաց : Ժիւլ թաղմարուեստեան վարժարանը մտաւ . Մաթիլտ ալ մանկամարդ աղջիկ մը եղած էր և երբեմն երբեմն իւր մօր հետ կուգար Լիւքսեմպուրկի պարտէզը . սակայն մայրը՝ դաստիարակուհւոյն նման վիպասանութեան ընթերցումը չէր զբաղէր : Մաթիլտ միշտ գէպի աւաղանը կը յառաջանար և երկար առեն հառաջանօք կը դիտէր՝ նոր սերունդեան մը անվարժ ձեռքաց մղած դիւրաբեկ նաւակները : Չորեքշաբթի օր մը՝ ճամնոյնը բազմաբուստեան վարժարանի աշակերտ մը տեսան որ՝ սոյն նաւային փորձերը դիտելու զբաղած էր . սա յանկարծ ետին դարձաւ , գոգցեալ մաքրիսական հոսանքէ մը

կոչուած , և ինքզինքը Մաթիլտի ճիշտ դէմը գտնելով՝ շուարած բարեկց :

— Ո՛վ է այս բազմաբուստեան դպրոցականը , որ կը բարեկց , հարցուց մայրը :

— Բարեկց մայր , թոթովեց Մաթիլտ . գուցէ սխալմունք մը . . .

— Այսու հանգերէ՛ անմիտի մը կը նմանի , գրաւ կը դնէմ թէ իբր առաջին չէ ընդունուած վարժարանին մէջ :

— Ոչ , մայր , իբր երկրորդ ընդունուեցաւ . . . սակայն անիրաւութիւն մ'է այս , հեկեկեց անխոհեմ աղջիկը :

Նոյն օրը՝ տիկին Սէնթ-Լիւրման հասկցաւ թէ՛ աղջկները վէպ կարդալ սիրող դաստիարակուհւոյն հետ Լիւքսեմպուրկի պարտէզը զրկելը խոհեմութիւն չէ . այսու հանգերէ՛ սոյն մանկական փոքր հովուերգութեան վրայ ծրիճաղեցաւ և այլ ևս չընտանեց :

* * *
Մաթիլտ միշտ կը մտածէր : Շատ երիտասարդներ՝ չքնաղ Մաթիլտի գեղեցկութենէն ու հարուստ դրամօթիսէն հրապուրեալ՝ նորա ձեռքը խնդրեցին , սակայն Մաթիլտ առանց բացատրութեան , առանց քննութեան մերժեց : Մայրը տխրութեամբ եւ անձկանօք կը հարցնէր միւս .

— Չէ՛ս ուզէր ամուսնանալ :
— Կուգեմ , մայր :
— Բայց ձեռքդ խնդրողները կը մերժեն :

— Եթէ ժիւլ երկրաշարժ դա՛ ձեռք խնդրէ , չպիտի մերժեմ :

Տիկինը շատ կը սիրէր իւր դուստրը եւ չէր ուզէր ամուսնացնել անստիճ մը հարստութենէ զօրկ երիտասարդի մը հետ . ուստի ժիւլի ներկային , ապագային եւ վերջապէս ընտանեացը վրայ տեղեկութիւն ստանալ ուզեց : Գոհարին չէր այս . ուրովհետեւ երիտասարդ երկրաշարժ արդէն ամէն միջոց ի գործ կը դնէր յաջողեալ համար մտնել այն ընտանեաց տունը , ուր տիկինն եւ դուստրը սովորաբար կը յաճախէին : Մաթիլտի մայրը խցի մտքը կատարեց իւր քննութիւնները . գոհացուցիչ չէր . քննութեանց հետեւեալքը : Արդարեւ , երիտասարդ երկրաշարժը աշխատասէր , կիրթ եւ ցոյց էր , սակայն նորա ընտանիքը . . . նորա մայրը բազում տարիներ ի վեր ամուսնական յարկ թողած խոյս տուած էր :

Հայրը , փոքրիկ փաճառական մը , սընտակութիւն կեղծելով՝ հաղիւ յաջողութիւն էր փախչիլ եւ արդարութեան ձեռքէն օձիքը ազատել . . . քոյրն ալ թատրոնի մը մէջ դերասանուէր է եղեր : Ահա ասոնք եղան տիկինը լրացած ճշգրիտ սակայն ցաւով տեղեկութիւնները : Խեղճ երիտասարդին վիճակը ծանր էր արդարեւ , վառնգի նա իրապէս պարկեշտ եւ արժանի էր . սակայն անուսականութիւնը չէր ներքոյ որ այս տեսակ ընտանիք մը ունեցող երիտասարդի մը հետ Մաթիլտ ամուսնանայ :

— Անկարելի՛ է , անկարելի՛ , կը գոչէր տիկինն :
— Ես նորա ընտանիքին հետ չը պիտի ամուսնանամ , կը պատասխանէր խեղճ Մաթիլտ :

— Մեր ընտանեաց մէկ անդամը . . . ստորին ընտանիքի մը հետ . . . ո՛չ , ո՛չ , երբէ՛ք :
— Շա՛տ լաւ , մայր , ես ալ չեմ ամուսնանար բնաւ :
— Գու հափազաս ես եւ կրնաս ամուսնանալ հարուստ իմ կամսցս :
— Երբէ՛ք , մայր :

* * *
Շարժմանը , ամուսնի , տարիներ սահեցան անցան :

Տիկինն՝ որ առաջ իւր դստեր մեծ քոյրը կը կարծուէր , այժմ խորշմած , ընկճած , անդամալք , երկանիւ ա-

թուի մը մէջ դառնաւ պառու մ'էր : Ոսկեգոյն վարժարդ խորտեալ Մաթիլտի մեղքին ալ մոխրագոյն եղած էին . եւ ինչպէս չիկնէին քանի որ 45 տարեկան էր այժմ : Կենաց սանդուղներէն վար կ'ընէր տխուր , գործածելով իւր հիւանդագոյն օրդիական դերին մէջ՝ այն փափուկութեան ու խաղաղատանաց արտայայտութիւնները , զոր արդէն կը կրէր իւր խոցեալ սրտին մէջ : Ի սկզբան , տիկինն իւր դստեր անդամալքի կամքը տեսնելով ուզած էր համազօր թէ ժիւլ մուշտ էր զինքը :

— Կարելի է , կը պատասխանէր Մաթիլտ , սակայն միայն անհաւատարմութիւնը միւսին ալ անհաւատարմութեան պատճառ չլինար ըլլալ : Իմ սիրտս երկու սէր չալտի ճանչնալ երբէք :

Յայնժամ մայրը թողնով ամէն դժկամակութիւն , զփուլ փնտռելու եղած ու տեղեկացած էր թէ՛ յետ մերժման , հեռացած էր լուի ու անարտուշ . երկու երեք տարի շարունակ սպանիական երկաթուղեաց ընկերութեան երկրաշարժ եղած էր . յետոյ ստիպուով մը Ջինտատան գոյացած էր եւ այնուհետեւ երեցած չէր : Զմարտն ըսելու համար՝ տիկինն զանի զոտերու համար մեծ եւսող չցուցուց . կենքը՝ այնքան անոյշ կուգար իւր դստեր ընկերութեան ու խնամոյց տակ : Ամենէն աւելի վեհ սրտի տէր անձինք իսկ եսասէր են :

Մաթիլտ՝ մօրը մահուանէն ետքը ստեղծ կերպար առանձինն ժնկվի լընթիւ եղերքը : Օր մը թափանցիկ ջրոյն չլընթալքը թափառելու տեսնելու դուրսից Գորշակ կրող շոգեհաւ մը տեսաւ , որ Թոնօնէ լընթալք Շուէտի ակունքը կը յառաջանար . կամուրջին վրայ խուսէր մը մարդիկ կային : Գուրջը մանկուն պէս Մաթիլտ՝ մեքեւ նաւոր նաւաստիի մը քով վաղեց՝ նաւուն վրայ տեղեկութիւն առնելու մտքը :

— Այս շոգեհաւը , ըսաւ նաւաստին , երկրաշարժներու յանձնարարող մը կը բերէ , որը Ալբան լեռներէն նոր համար մը բանալու համար պէտք եղած հետադարձութիւնը ընելու համար են :

— Երկրաշարժներ , յարեց Մաթիլտ շփոթեալ , գիտէ՞ք անոնց անունները :

— Ոչ , տիկին , միայն յանձնարարողութիւն նախագահը կը ճանչնամ , որ Գորշակի մէջ շոգեղ ամբարանոց մը ունի եւ ամէն տարի կուգայ . . . անունն ալ երկրաշարժ ժիւլ է :

Առանց վարանման , առանց կանխամտածութեան , օրիորդն ուղղակի յառաջացաւ դէպ ի այն պահուով , ուր յանձնարարողութիւն անդամները խցած էին . սեմին անցնելու ատեն մարդ մը դուրս կ'ընէր . բարեկց՝ ցոյց տալով ժամանակին ու վշտաց պատճառաւ սպիտակցած մազերը :

— Ժիւլ , միմիջեք օրիորդն :
— Մաթիլտ :

Երեկոյն երբ լուսինը իւր աղօտ լոյսը կը փակէր տիեզերաց վրայ , նոքա թեւ թեւի իրարու սեղմուած կը պտտէին՝ կապուտակ մառախուղի մը մէջ թափառելու լեռներու մէջ տեղ զոյգուող լճին փոփոքր , նկատելով նոնա նկատական զարդերը :

— Իրաւ , կըսէր Մաթիլտ , երեսուն տարիէ ի վեր չեմ մտած զիս :

— Տե՛ս , սիրելի՛ս , այն գամձը որ տնրածանելի էր ինչ , պատասխանէ ինչ ժիւլ թղթապանակի հանելով ու մետաղապէս քսակի մը մէջ խնամով պահուած խորտեալ մազերու խոպուկը մը , չորացած ծաղիկ մը ու ժամանակէն դեղնած կտուրի կտոր մը ցուցնելով : — Մաթիլտ սոյն դեղնած կտուրը տեսնելով :

— Ինչ է այս , ըսաւ երջանիկութեամբ արդշիւ :

— Լուքսեմպուրկի աւաղանի վրայ միասին քսած նաւակներու առաջատաներէն կտոր մը , պատասխանեց :

Քանի մ' օր վերջը՝ երկրաշարժ ժիւլի ամուսնական արարողութիւնը կը կատարէր ընդ օրիորդ Մաթիլտի : Թաւրճ . Է . Թաւրճուեան

Ը Ն Դ Ա Ր Ձ Ա Կ
ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՕՐԱՅՈՅՑ
Արեւելեան Ռուսացի
1898
Թուականին Քրիստոսի
(Գ. ՊԱՆՏԱՍՏԱՆ)
Կ. ՊՈԼԻՍ
Տպագր . Յ. Մասթեռեան
Դիւն 60 փարայ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ
ՏԱՐԵՑՈՅՑ
ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ
1898
Թուականին Քրիստոսի
Եր
Բոլն Թուականին Հայոց
4390—4391
Եր
Տօնարական րուականին
ՌՅԽԶ—ՌՅԽԵ—1346—47
Հրատարակած է տպագրատեղեւտ և փորագրիչ Նշան Էֆենտի Պէրպէրեան , Դիւն Է 6 զրուշ :

ՆԱՄԱՆԱԴՐՈՇՄ (փոռ)
Պատիւ ունիմ ծանուցանել թէ՛ Ղալաթիոյ Տէմիր խանէ Կ. Պօլիս Պաղչէ գափու Էսկի Չապ-թիլէ ճատտէսի Թ. 30 խանութը փոխադրուած էմ , և ըստ առաջնայն՝ նամակադրոշմի հաւաքածոյի (գոլթիսի) առուտուր կընենմ գոհացուցիչ գիներով , և միանգամայն մեծ ու փոքր քանակութեամբ , Պատրաստ եմ՝ թղթականցութեամբ ալ կատարել սոյն գործողութիւնը . — Մասթեռեան Արայճեան :

Ը Ն Դ Ա Ր Ձ Ա Կ
ՕՐԱՅՈՅՑ
1898 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ
Սեփականութիւն
Ս. Փրկչի Ազգ . Հիւանդանոցի
ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
Տպագր . Մ. Սարգեան . Նախկին Պաղտատեան տպարան
—
ՊԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆ

Բոլն օրացոյց եւ գուշակութիւնը օգոց . համարական դիտելիք . Յուլյան լըք ալ եւ ալ գիտեցաց . Տարեդարձ Միջոց եւ Գահակալութեանց , եւայլն , եւայլն .

Յաւելոյած
Կաղանք թէ Ամանոր . — Տիւրեղական երեք Սուրբ Ժողովները . — Յուլյան Հայրապետութեան Ամենայն Հայոց . — Յուլյան Կաթողիկոսութեան տանն Կիլիկիոյ :

Վիճակագրական գիտելիք
Օմանեան կայսրութիւն . — Յուլյան Օմանեան Սուլթանաց . — Աւագանի Կոստանտինոպոլսեան . — Նաւարարք Բ. Դրան . — Մեծ պաշտօնատար Մայրաքաղաքիս . — Հրամանատար Բանակայ . — Կուսակալ Նահանգայ . — Մասնաւոր միւլթապրը-թութիւններ . — Օմանեան Դեսպանը եւ նուիրակը յոյսար Երկիրս . — Պետական խորհուրդ . — Դեսպանը , Նըսուրիք եւ Հիւստոսոք օտար տէրութեանց ի Կ. Պօլիս . — Հայ աստիճանաւորք եւ պաշտօնայն Օմանեան տէրութեան . — Հայրապետութիւն Հայոց . — Կեդրոնական վարչութիւն Հայոց Թուրքիոյ , զանական խորհուրդ . — Պաշտօնայն Պատրիարքութեան . — Պատրիարքութիւն Ս. Երուսաղէմ . — Աւագանքութիւնը Հայոց Թուրքիոյ . — Ազգ . Հիւանդանոց կաթողիկոսի : — Թաւրճուեան Կ. Պօլիս , ցանկ Թաւրճուեան Կ. Երկու

դեղականաց . — Կրթական տեսչութիւն . — Հայ Կաթողիկոս հասարակութիւն . — Բողոքական Հայ հասարակութիւն . — Օտարազգի Պատրիարքութիւն . — Կաթողիկոս . — Բարեգործական եւ կրթական հաստատութիւնք . — Հայ փաստաբանք . — Ժամանակացոյց եւ եւ սակազին Օմանեան թղթատարութեան . — Կանոնադիր դրոշմաթղթի եւ սակազին . — Մանուցումք :
Երեւ 328 — գին 2 դրշ .

ԼԵԹԱՅԻ ՍՍԱՐ
ՄԱՍՍԱ
Սոյն ընթերցարան , որ Գրգտագրութեան հասած է , քերականէ անմիջապէս յետոյ կը տրուի . Կը պարունակէ կարճաւոր վէպեր , խօսակցութիւններ , ընթերցանութեան և ուղղագրութեան կանոններ , ձեռագրի օրինակներ , նաև թուրքերէնի ուսուցման յատուկ ծրագիր մը . Դիւն 60 բարա :

ԲԻԼԻՍ ԽԱԹԹԻՍ ՄԵՇԿԻՆԻ
Կը պարունակէ ձեռագրի ընտիր օրինակներ , Դիւն 2 դրուշ . վարժարանայ՝ հարկերն 50 գեղչ . Կեդրոնատեղին է Պօլիս Մէրճան շարքը , եւալը խան թիւ 8 :

PILULES HOLLOWAY
ԴԵՂԱՆԳ ԶՈՒՆՈՒԻԻ
Լեարդէ , ստամոքսի և աղիքներու ամէն տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ընտիր է սոյն դեղահատը , և ամէն ջրային տկարութեան , ու ժաթափութեան և տկարութեան համար . կը ընջէ և անհետ կընէ ամէն տեսակ անհարմարութեանց հետքերը . Սըրտի և երկկամայն վրայ օգտակար ազդեցութիւն մը ունի . արիւնը մաքրելով՝ նորա խանգարեալ վիճակը կը կանոնաւորէ և գրգռելով կենսական գործարանները կը զօրացնէ , իւր դեղական մեծ ազդեցութեամբ սրտախառնութիւն , կծուութիւն , մաղձախիւ հիւանդութիւններ , որովայնի մէջ լցուած կազեր , գլխի ցաւեր կը վանէ , մարտնչութիւնը կը չափաւորէ , և մարմինը մաքրութեամբ ըրորդ այն աղտոնութիւններէ որ շատ անգամ զանազան հիւանդութեանց սկզբնապատճառ կըլլան , առողջ ուժեղ և բնական դիրքը կըդգնեն :

ONCUMENT HOLLOWAY
ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈՒՆՈՒԻԻ
Մորթային հիւանդութիւն և վէրք բուժելու մասին ունեցած պաշտամական յատկութեանցը չհասաւորութեան նաև ուրիշ գեղ մը . հին կամ նոր թուանաւոր վէրքեր , ուռեցք , քաղցր կեղ (շիրիփիք) , արուհիք և ստեանց վէրքեր կամ բոլորովին կանցնին և կամ կը լաւանան . օգտակար է նաև հարբուխի , հաղի , սրտի բարձրաման , մանաւանդ յօդացաւ (եհի) ըսուած հիւանդութեան . Իւր կազերէնիչ և զօրաւոր ազդեցութեամբ խոլ (սըրաւա) հիւանդութեան առականիչ զօրութիւնը ինչ աստիճան որ ըլլայ՝ կը դիմագրուէ :
Սա դեղերուն գործածութեան եղանակը նշանակուած է իւրաքանչիւր տիկի վրայ , որ կը գտնուի ամէն դեղավաճառներու քով , և մասնաւորապէս Պաղչէ-գարու Թաւ-խանի կողմերը Պ. Գասպարեանի դեղարանը , Թիւ 7 , կը ծախուի :
Աւելի առնել ուղղութիւն կը հրաւիրուի առ հեղինակն սօքթօր Նոյնոն , Ի Լոնտոն Օքսֆորտ փողոց թիւ 533 :

ՏՆՈՐԻՆ ԵՒ ՏԵՐ
Հ . Թ . Ա . Լ . Ա . Ձ . Ա . Կ
ՏԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՐԱՊԵՏ ՊԵՏԵՐՍԵՆ
Կ. Պօլիս Զիւմպլիլի-խան Թ. 18-19